

Sygn. akt III AUa 909/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 6 maja 2015 r.

Sąd Apelacyjny w Łodzi III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w składzie:

Przewodniczący: SSA Iwona Szybka (spr.)

Sędziowie: SSA Mirosław Godlewski

SSA Beata Michalska

Protokolant: st. sekr. sąd. Joanna Sztuka

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 6 maja 2015 r. w Ł.

sprawy **J. G.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w T.**

o emeryturę

na skutek apelacji J. G.

od wyroku Sądu Okręgowego w Piotrkowie Trybunalskim

z dnia 11 czerwca 2014 r. sygn. akt V U 245/14

oddala apelację.

Sygn. akt III AUa 909/14

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 24 stycznia 2014 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. odmówił J. G. prawa do emerytury.

W odwołaniu powyższej decyzji ubezpieczony wniósł o przyznanie żądanego prawa z uwagi na to, że przepracował wymagane 15 lat w warunkach szczególnych. Wskazał, że pracował w takich warunkach w okresie od 2 maja 1975 do 31 lipca 1976 roku w Przedsiębiorstwie (...) w Ł. Oddziale w P. na stanowisku kierowcy samochodu ciężarowego powyżej 3,5 tony.

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 11 czerwca 2014 roku Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim oddala odwołanie.

Rozstrzygnięcie Sądu pierwszej instancji zapadło w następującym stanie faktycznym: J. G., ur. (...), w dniu 30 grudnia 2013 roku złożył wniosek o przyznanie emerytury. Na dzień 1 stycznia 1999 roku wnioskodawca udowodnił staż pracy wynoszący ponad 25 lat. Niekwestionowany przez ZUS okres zatrudnienia wnioskodawcy w warunkach szczególnych wynosi 13 lat, 10 miesięcy i 4 dni. Są to okresy zatrudnienia: od 14 sierpnia 1976 roku do 31 marca 1982 roku, od 1 kwietnia 1982 roku do 19 października 1985 roku, 22 lutego 1994 roku do 30 listopada 1995 roku, od 1 grudnia 1995 roku do 31 marca 1998 roku, od 1 kwietnia 1998 roku do 30 września 1998 roku oraz od 26 października 1998 roku do 31 grudnia 1998 roku na stanowisku kierowcy samochodu ciężarowego o dopuszczalnym ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony. Wnioskodawca nie przystąpił do otwartego funduszu emerytalnego.

W okresie od 2 maja 1975 do 31 lipca 1976 roku J. G. był zatrudniony w Przedsiębiorstwie (...) w Ł. Oddziale w P.. W świadectwie pracy wystawionym wnioskodawcy pracodawca podał, że był on zatrudniony na stanowisku kierowcy - ładowacza. Również w umowach o pracę z dnia 30 kwietnia 1975 roku i 13 maja 1975 roku stanowisko pracy określono jako kierowca - ładowacz. W informacji z dnia 2 maja 1975 roku pracodawca podał, że wnioskodawca z tytułu stałego udziału w czynnościach załadunkowych i wyładunkowych oraz wykonywania czynności ładowacza otrzymywał dodatki do wynagrodzenia. W (...) w Ł. Oddziale w P. wnioskodawca wykonywał obowiązki kierowcy samochodów ciężarowych o ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony. Wnioskodawca jeździł samochodami marki (...), którymi przewoził artykuły spożywcze i tekstylia do sklepów. Oprócz w/w pracy wnioskodawca wykonywał także prace załadunkowe i wyładunkowe wskazanych wyżej towarów. Prace te zajmowały wnioskodawcy od 1 do 2 godzin dziennie. Wnioskodawca otrzymywał dodatek za wykonywanie czynności ładowacza. Przedsiębiorstwo (...) w Ł. nie wystawiło wnioskodawcy świadectwa wykonywania pracy w warunkach szczególnych.

W konsekwencji powyższych ustaleń Sąd Okręgowy stwierdził, że odwołanie nie zasługuje na uwzględnienie. J. G. nie przysługuje prawo do emerytury przewidzianej w art. 184 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2013r., poz. 1440 – tekst jednolity późn. zm.), ponieważ nie legitymuje się on wymaganym 15 – letnim okresem pracy w szczególnych warunkach. W ocenie Sądu, przeprowadzone w sprawie postępowanie dowodowe nie wykazało, by odwołujący w spornym okresie zatrudnienia od 2 maja 1975 do 31 lipca 1976 roku w Przedsiębiorstwie (...) w Ł. Oddziale w P. na stanowisku kierowcy samochodu ciężarowego powyżej 3,5 tony wykonywał pracę w szczególnych warunkach wymienioną w Wykazie A, Dziale VIII pkt 2 stanowiącym załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku, stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Do jego obowiązków należało bowiem nie tylko rozwożenie samochodami ciężarowymi artykułów spożywczych i tekstyliów do sklepów, ale także wykonywanie prac załadunkowych i wyładunkowych, które zajmowały mu od 1 do 2 godzin dziennie. Powyższe wynika w sposób jednoznaczny z zeznań przesłuchanych w sprawie świadków, a także z zeznań samego wnioskodawcy. Również dokumenty pracownicze zawarte w aktach osobowych wnioskodawcy wskazują, że wnioskodawca pracował nie tylko jako kierowca samochodu ciężarowego, ale także jako ładowacz. Dokumenty te to umowy o pracę z dnia 30 kwietnia 1975 roku i 13 maja 1975 roku oraz informacja pracodawcy z dnia 2 maja 1975 roku dotycząca wysokości przyznanego dodatku z tytułu wykonywania czynności ładowacza. Skoro zatem w spornym okresie wnioskodawca nie pracował stale i w pełnym wymiarze czasu pracy jedynie jako kierowca samochodu ciężarowego o dopuszczalnym ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony, to nie było podstaw do zaliczenia tego okresu zatrudnienia do stażu pracy w warunkach szczególnych. Tym samym wnioskodawca nie wykazał, by spełnił przesłankę wykonywania pracy w warunkach szczególnych w ilości co najmniej 15 lat, a co za tym idzie nie spełnił on wszystkich wymaganych prawem warunków do uzyskania prawa do emerytury zgodnie z art. 32 ust. 1 w zw. z art. 184 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

W apelacji ubezpieczony zaskarżył ten wyrok w całości, zarzucając:

- naruszenie art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz § 4 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43), poprzez ich niewłaściwe zastosowanie skutkujące przyjęciem, że nie zostały spełnione warunki uprawniające do otrzymania emerytury,
- niezasadne niezaliczenie wnioskodawcy do pracy w warunkach szczególnych jego okresu zatrudnienia w okresie od 2 maja 1975r. do 31 lipca 1976r. w Przedsiębiorstwie (...) w Ł.;
- błąd w ustaleniach faktycznych polegający na niezasadnym ustaleniu przez sąd I instancji, że wnioskodawca w spornym okresie czasu pracował również jako ładowacz.

Wskazując na w/w podstawy apelacji skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i uwzględnienie odwołania, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy sądowi I instancji do ponownego rozpoznania, oraz zasądzenie od organu rentowego na rzecz wnioskodawcy zwrotu kosztów postępowania. W uzasadnieniu apelacji

podniósł, że wbrew ustaleniom sądu I-instancji nie wykonywał on innych prac niezwiązanych z pracą kierowcy samochodu ciężarowego. Rozpoczynał pracę kierowcy (rozwożąc pieczywo) o godz. 4.15 i pracował do godziny 15.00. Jeśli nawet w tym czasie dokonywał załadunku czy też rozładunku to i tak w pełnym wymiarze 8 godzin dziennie wykonywał pracę kierowcy. Idąc bowiem błędnym tokiem rozumowania sądu I instancji gdyby wnioskodawca nie pomagał w załadunku a jedynie stał z boku i przyglądał się jak inni dokonują załadunku, to wtedy jego praca byłaby uznana za pracę w warunkach szkodliwych. Trzeba podkreślić, że w czasie gdy pojazd był załadowywany lub rozładowywany to niemożliwe było wykonywanie pracy kierowcy samochodu ciężarowego, ponieważ prace te uniemożliwiają poruszanie się pojazdu. Bywały sytuacje, że wnioskodawca pomagał w rozładunku ale robił to tylko i wyłącznie po to, aby usprawnić i przyspieszyć wykonywanie pracy i dalej jechać w trasę. Toteż przyjąć należy, że była to praca wykonywana bezpośrednio w celu możliwie najlepszej organizacji pracy kierowcy samochodu ciężarowego, którą wnioskodawca wykonywał w pełnym wymiarze czasu pracy.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja nie może odnieść skutku, albowiem wyrok Sądu Okręgowego odpowiada prawu.

Zgodnie z treścią art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2013r., poz. 1440 – tekst jednolity ze zm.), ubezpieczonemu urodzonemu po dniu 31 grudnia 1948r., przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32 ustawy, tj. po ukończeniu 60 lat, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy – na dzień 1 stycznia 1999r. osiągnął okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymagany w przepisach rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 z późn. zm.) – 15 lat oraz okres składkowy i nieskładkowy o którym mowa w art. 27 ustawy, to jest 25 lat. W myśl § 2 w/w rozporządzenia okresy pracy uzasadniające prawo do wcześniejszego świadczenia emerytalnego to okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wykonywana jest stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku.

Pełne zatrudnienie w warunkach szczególnych pojmowane jest więc jako bezwzględna cecha tego zatrudnienia jako uprawniającego do świadczeń z ubezpieczenia emerytalnego. Możliwe jest przy tym łączenie w przebiegu dniówki prac o różnym charakterze polegające na wykonywaniu nie jednego, lecz kilku rodzajów prac w szczególnych warunkach, wymienionych w wykazie. W takim wypadku do czasu pracy w warunkach szczególnych zlicza się czas równoległe wykonywanych czynności tylko wtedy, gdy różne prace wszystkie łącznie lub każda z osobna odpowiadają pracom w szczególnych warunkach i wszystkie razem wykonywane są stale i w pełnym wymiarze czasu pracy (por. wyroki Sądu Najwyższego z 27.01.2012r., II UK 103/11, niepubl. i 24.01.2013r., III UK 47/12, niepubl.). Jeżeli pracy w szczególnych warunkach towarzyszą inne czynności pracownicze, to warunek pełnego zatrudnienia należy odnosić tylko do tych czynności, które wykonywane są w warunkach bezpośrednio narażających na czynniki szkodliwe dla zdrowia i uwzględniać w wymiarze czasu pracy tylko te inne czynności, które są ściśle związane z pracą w szczególnych warunkach, stanowiąc integralną część tej pracy albo są wykonywane incydentalnie, w wymiarze nieznaczającym dla wymiaru czasu pracy w warunkach szczególnych. Należy bowiem mieć na względzie, że przewidziane w art. 184 w zw. z art. 32 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych prawo do emerytury w niższym wieku emerytalnym niż powszechnie przyjęty stanowi przywilej i odstępstwo od zasady wyrażonej w art. 27 cyt. ustawy emerytalnej, a zatem regulujące je przepisy należy wyklądać w sposób ścisły i gwarantujący zachowanie celu uzasadniającego to odstępstwo.

Zasadniczą przesłanką warunkującą nabycie prawa do wcześniejszej emerytury jest udowodnienie co najmniej 15 lat pracy wykonywanej w warunkach szczególnych. Wnioskodawca nie przedstawił świadectwa wykonywania pracy w szczególnych warunkach z okresu zatrudnienia w Przedsiębiorstwie (...) w Ł. Oddziale w P. od 2 maja 1975r. do 31 lipca 1976r. Z ustaleń zaś Sądu Okręgowego, które Sąd Apelacyjny uznaje za własne wynika, że J. G. w spornym okresie zatrudnienia w Przedsiębiorstwie (...) w Ł. Oddziale w P. od 2 maja 1975r. do 31 lipca 1976r. nie wykonywał pracy w szczególnych warunkach stale i w pełnym wymiarze czasu pracy.

W świetle zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, w tym dokumentów w postaci umowy o pracę, świadectwa pracy, informacji z dnia 2 maja 1975r. o dodatku za prace ładowacza oraz wiarygodnych zeznań świadków i wyjaśnień samego wnioskodawcy, J. G. w ramach zatrudnienia w (...) na stanowisku kierowcy samochodu ciężarowego o dopuszczalnym ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony, wykonywał prace kierowcy, ale nie były to jedyne obowiązki pracownicze, które wykonywał wnioskodawca stale w ramach zatrudnienia w pełnym wymiarze czasu pracy. Oprócz tych obowiązków wykonywał bowiem także codziennie prace ładowacza, za które otrzymywał dodatkowe wynagrodzenie. Trafnie uznał więc Sąd I instancji, że praca wykonywana przez ubezpieczonego w tym czasie nie spełniała przesłanek wskazanych w wykazie A dziale VIII, pkt 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r., w którym wymieniono tylko prace kierowców samochodów ciężarowych, a nie wymieniono pracy ładowacza. J. G. w okresie zatrudnienia od 2 maja 1975r. do 31 lipca 1976r., oprócz wykonywania stricte pracy kierowcy samochodu ciężarowego, tj. przewozu artykułów spożywczych i tekstyliów do sklepu, zajmował się także załadunkiem i rozładunkiem tych towarów, a więc wykonywał pracę ładowacza. Przy czym te czynności wykonywane poza pracą kierowcy nie były sporadyczne, wykonywane w wyjątkowych sytuacjach, ale stanowiły stały fragment obowiązków pracowniczych wnioskodawcy i jednocześnie nie wchodziły w zakres obowiązków kierowcy i nie były integralnie związane z pracą kierowcy. Były to czynności dodatkowe, dodatkowo płatne, ale wykonywane w ramach obowiązującego ubezpieczonego czasu pracy. Wszystkie przedstawione w sprawie dokumenty pracownicze wnioskodawcy ze spornego okresu zatrudnienia jako stanowisko pracy podają stanowisko kierowcy – ładowacza. Powyższy fakt potwierdzili również przesłuchani w sprawie świadkowie, którzy pracowali razem z wnioskodawcą w (...) w spornym okresie, a mianowicie Z., S. i G.. Zeznali oni, że ubezpieczony pracował jako kierowca samochodu ciężarowego powyżej 3,5 tony i jako ładowacz łącząc w ciągu dnia obie te prace. Okoliczność tę potwierdził także sam odwołujący który zeznał, że prace związane z załadunkiem i rozładunkiem przewożonych towarów wykonywane były stale, codziennie i zajmowały od 1 do 2 godzin. Ponadto, jak wynika z informacji pracodawcy z dnia 2 maja 1975 roku, wnioskodawca z tytułu stałego udziału w czynnościach załadunkowych i wyładunkowych oraz wykonywania czynności ładowacza otrzymywał dodatki do wynagrodzenia. Praca wykonywana przez ubezpieczonego w powyższym okresie nie może być zatem zakwalifikowana jako praca w szczególnych warunkach. Warunek ten jest bowiem spełniony, gdy pracownik w ramach obowiązującego go pełnego wymiaru czasu pracy na określonym stanowisku stale, to jest ciągle wykonuje prace w szczególnych warunkach. Tymczasem zakres obowiązków pracowniczych J. G. nie ograniczał się tylko do prac kierowcy samochodu ciężarowego, ale obejmował również obowiązki ładowacza, które nie wiązały się z wykonywaniem pracy w szczególnych warunkach. Oceny tej nie zmienia, podnoszona przez apelującego okoliczność, że była to praca wykonywana bezpośrednio w celu możliwie najlepszej organizacji pracy kierowcy samochodu ciężarowego. Praca ładowacza nie jest pracą w szczególnych warunkach, nie jest bowiem wymieniona w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego dla pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. W punkcie wykazu cyt. rozporządzenia, w którym zakwalifikowano pracę kierowcy (między innymi samochodu ciężarowego) do prac w warunkach szczególnych (wykaz A dziale VIII, pkt 2) nie wymieniono czynności ładowania czy rozładowywania towaru, więc nie są to czynności integralnie związane z pracą kierowcy i praca w warunkach szczególnych łączona z takimi czynnościami oczywiście nie jest wykonywana w pełnym wymiarze. Tylko zaś okresy wykonywania zatrudnienia w pełnym wymiarze czasu pracy wypełniają kryterium uznania pracy o cechach znacznej szkodliwości dla zdrowia lub znacznego stopnia uciążliwości, lub wymagającej wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia. Stałe wykonywanie takich prac oznacza, że krótsze dobowo (nie w pełnym wymiarze obowiązującego czasu pracy na danym stanowisku) lub okresowe, a nie stałe świadczenie pracy wyklucza dopuszczalność uznania pracy za świadczoną w szczególnych warunkach wskutek niespełnienia warunku stałej znacznej szkodliwości dla zdrowia lub stałego znacznego stopnia uciążliwości wykonywanego zatrudnienia (por. postan. SN z 3.10.2008r. II UK 133/08, LEX nr 658191, wyrok SN z 4.06.2008r. II UK 306/07 OSNP 2009/21-22/290, wyrok SN z 28.08.2014r., II UK 537/13). W tym ostatnim orzeczeniu Sąd Najwyższy wprost sformułował tezę, że czynności ładowania towaru nie są czynnościami integralnie związanymi z pracą kierowcy i praca w warunkach szczególnych łączona z takimi czynnościami oczywiście nie jest wykonywana w pełnym wymiarze. (por. też wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 2 grudnia 2014 r., III AUa 493/14, Legalis).

Sąd Najwyższy wielokrotnie wskazywał, a Sąd Apelacyjny w Łodzi podziela to stanowisko, że z przywileju przejścia na emeryturę w niższym wieku emerytalnym, przysługującego pracownikom zatrudnionym w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, mogą korzystać wyłącznie pracownicy, którzy byli rzeczywiście zatrudnieni stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w szkodliwych warunkach pracy (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia: 15 grudnia 1997r., II UKN 417/97, OSNP 1998/21/638; 21 listopada 2001r., II UKN 598/00, OSNP 2003/17/419; 4 czerwca 2008r., II UK 306/07, Lex nr 494129). Nadto w wyroku z dnia 21 listopada 2001r., II UKN 598/00, Sąd Najwyższy podkreślił, że o uprawnieniu do emerytury na podstawie § 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego dla pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 z późn. zm.), decyduje łączne spełnienie przez pracownika wszystkich warunków określonych w tym przepisie, a nie jego przekonanie, że charakter lub warunki pracy wystarczają do uznania jej za wykonywaną w szczególnych warunkach.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, zawarte w apelacji twierdzenia stanowią w istocie polemikę z prawidłowymi i nie budzącymi wątpliwości ustaleniami Sądu I instancji. Sąd Okręgowy prawidłowo – w świetle art. 232 k.p.c. - ocenił wynik przeprowadzonego postępowania dowodowego, bez naruszenia granic zakreślonych przepisem art. 233 § 1 k.p.c. R

Reasumując, ubezpieczony nie wykazał, że w okresie swego zatrudnienia od 2 maja 1975r. do 31 lipca 1976r. wykonywał pracę w warunkach szczególnych, tym samym nie udowodnił 15 – letniego okresu takiej pracy i nie spełnił warunku do nabycia prawa do emerytury w niższym wieku. Udowodniony bowiem okres pracy w warunkach szczególnych wynosi 13 lat, 10 miesięcy i 4 dni.

W tym stanie rzeczy, nie znajdując podstaw do uwzględnienia apelacji, Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c. orzekł, jak w sentencji swojego wyroku.